

BEZPIECZNA EKSPLOATACJA PODESTÓW RUCHOMYCH

Ewa Dorobińska
Urząd Dozoru Technicznego

Podesty ruchome przejezdne służą do przemieszczania osób na stanowiska robocze i do wykonywania prac z poziomu ich platformy. Szczególne zastosowanie mają w budownictwie (np. przy montażu lub remoncie budynków, mostów, wiaduktów), są także niezastąpione w wielu innych pracach na wysokości.

Urządzenia oferowane przez rynek spełniają różne oczekiwania użytkowników pod względem parametrów technicznych, jakości i ergonomii. Zasady bezpiecznej pracy z wykorzystaniem podestów ruchomych przejezdnych są jednak we wszystkich przypadkach podobne.

Zezwolenie UDT na użytkowanie urządzenia

Podesty ruchome przejezdne podlegają dozorowi technicznemu na podstawie ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym (Dz.U. z 2015 r., poz. 1125 t.j.) oraz zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2012 r. w sprawie rodzajów urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu (Dz.U. z 2012 r., poz. 1468). Każdy podest ruchomy przejezdny, aby mógł być użytkowany, musi posiadać aktualną decyzję zezwalającą na eksploatację, wydaną przez właściwą jednostkę dozoru technicznego. W celu jej uzyskania eksploatujący powinien pisemnie zgłosić urządzenie do badania technicznego we właściwym oddziale UDT, dołączając dokumentację określoną w § 4 rozporządzenia ministra gospodarki, pracy i polityki społecznej z dnia 29 października 2003 r. w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego w zakresie eksploatacji niektórych urządzeń transportu bliskiego (Dz.U. nr 193, poz. 1890).

Minimalne wymagania wobec starszych urządzeń

W wielu zakładach pracy użytkuje się urządzenia stare, wyprodukowane zgodnie z wymaganiami w zakresie bezpieczeństwa, które obecnie są już nieaktualne. Nowe przepisy nie obejmują jednak urządzeń powstałych przed ich wejściem w życie. Sprawę bezpieczeństwa wszystkich maszyn udostępnionych pracownikom w celu wykonywania określonej pracy reguluje rozporządzenie ministra gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy (Dz.U. nr 191, poz. 1596 ze zm.). Z rozporządzenia wynika, że obowiązkiem pracodawcy jest dostosowanie urządzeń udostępnianych pracownikom do minimalnych wymogów bezpieczeństwa i higieny pracy. Są one określone w rozdziale trzecim tego rozporządzenia. Wszelkie niezgodności z tymi wymaganiami należy usunąć.

Kwalifikacje i uprawnienia

Bezpieczeństwo eksploatacji podestów ruchomych przejezdnych w znacznym stopniu zależy od przestrzegania zasad właściwej obsługi i konserwacji. Dlatego tak ważne jest, aby osoby, które obsługują lub konserwują podesty ruchome przejezdne, miały odpowiednie kwalifikacje. W celu ich uzyskania w określonej kategorii zdaje się egzamin złożony z części teoretycznej i praktycznej przed komisją Urzędu Dozoru Tech-

nicznego. Posiadania zaświadczeń kwalifikacyjnych do obsługi i konserwacji podestów wymaga ustawa o dozorze technicznym. Podobnie – zgodnie z ustawą o dozorze technicznym – wszelkie naprawy i modernizacje powinny być wykonywane tylko przez zakłady uprawnione przez UDT (odpowiednio do naprawy lub modernizacji).

Obowiązki eksploatującego i pracodawcy

Do podstawowych obowiązków pracodawcy należy zapewnianie na co dzień właściwego stanu technicznego urządzenia. W miejscu użytkownika podestu, w zasięgu ręki obsługującego, powinna być przechowywana instrukcja eksploatacji. Jej brak jest jednym z najpoważniejszych wykroczeń przeciw bezpieczeństwu pracowników.

Pracodawca powinien wyposażać pracownika w odpowiednie środki ochrony osobistej, przede wszystkim uprząż bezpieczeństwa, ale także kask, rękawice, kamizelkę odblaskową, okulary, ochronniki słuchu itd. w zależności od rodzaju wykonywanej pracy. W przypadku braku światła dziennego należy zapewnić dostateczne oświetlenie miejsca pracy.

Ocena stanu technicznego

Przed podjęciem pracy obsługujący musi dokonać oceny ogólnego stanu technicznego podestu na podstawie jego instrukcji eksploatacji. Codziennemu sprawdzeniu podlegają m.in. urządzenia zabezpieczające, wszelkie oznakowania na urządzeniu, tabliczki ostrzegawcze i informacyjne, panel sterowniczy i działanie elementów sterowniczych, sygnalizacja i oświetlenie.

Również bardzo ważne jest sprawdzenie mechanizmu podnoszenia, elementów odpowiedzialnych za stateczność podestu oraz układu hydraulicznego pod kątem ewentualnych wycieków oleju, poziomu oleju oraz stanu akumulatorów. W razie wykrycia wycieku oleju z instalacji hydraulicznej należy natychmiast wyłączyć pompę hydrauliczną. System hydrauliczny podestu przejezdnego pracuje pod ekstremalnie wysokim oraz potencjalnie niebezpiecznym ciśnieniem. Należy odciążyć każdy układ ciśnieniowy przed rozłączeniem lub usunięciem jakiegokolwiek elementu systemu. Podczas konserwacji maszyny nie wolno dopuszczać brudu do układów hydraulicznych. Wyniki dokonanych prób i sprawdzenia stanu technicznego urządzenia należy odnotować w dokumentach eksploatacyjnych. Należy stosować zasady bezpieczeństwa i higieny pracy nie tylko podczas obsługi podestu, lecz także w trakcie konserwacji maszyny. Praca serwisu pod platformą jest dozwolona tylko po jego unieruchomieniu i zabezpieczeniu przed samoczynnym opuszczeniem. W przypadku stwierdzenia jakichkolwiek nieprawidłowości w pracy podestu należy natychmiast wstrzymać jego pracę i powiadomić pracodawcę.

W czasie pracy

Wszystkie czynności związane z użytkowaniem, obsługą i konserwacją podestu powinny być wykonywane zgodnie z instrukcją eksploatacji opracowaną przez producenta, w odpowiednich przypadkach ze stanowiskową instrukcją obsługi opracowaną przez eksploatującego oraz z przepisami o dozorcze technicznym. Bardzo ważne jest uniemożliwienie dostępu osobom postronnym. Rozpoczynając pracę, obsługujący lub konserwujący powinien wyznaczyć strefę w obrębie oraz wokół podestu, gdzie może wystąpić zagrożenie dla zdrowia lub życia osób.

Podest ruchomy przejezdny może pracować tylko na stabilnym, odpowiednio nośnym i równym podłożu o nachyleniu nieprzekraczającym maksymalnej dopuszczalnej wartości dopuszczalnej przez producenta dla danego urządzenia. Szczególną ostrożność należy zachować blisko krawędzi głębokich wykopów.

Nie wolno przekraczać dopuszczalnego udźwigu ani dopuszczalnej liczby osób na platformie roboczej, a obciążenie powinno być rozłożone stabilnie i równomiernie, tak aby zachować środek ciężkości w centralnym punkcie platformy. Nie wolno również zwiększać wysokości roboczej platformy, ani przez wchodzenie na jej barierki, ani za pomocą drabinek.

Pracownik podnoszony na platformie przed przystąpieniem do pracy powinien sprawdzić, czy wszystkie bramki wejściowe są prawidłowo zabezpieczone i chronią przed możliwością wypadnięcia z platformy. Po wejściu na platformę należy zamknąć bramkę zabezpieczającą, nałożyć uprząż bezpieczeństwa oraz przymocować ją do punktu mocowania. Jazda z podniesioną platformą i znajdującym się na niej pracownikiem jest dopuszczalna na zasadach ściśle określonych w instrukcji producenta.

Kiedy pracownicy znajdują się na platformie, nie wolno korzystać z naziemnych elementów sterujących. Jest to dozwolone tylko w sytuacjach awaryjnych.

Podczas obsługi podestu przejezdnego mogą się pojawić inne niebezpieczne sytuacje związane ze środowiskiem pracy. W pobliżu linii elektroenergetycznych należy utrzymać minimalne odległości określone w instrukcji eksploatacji i przepisach dotyczących linii energetycznych.

Po zakończeniu pracy lub w czasie postoju należy zabezpieczyć urządzenie przed dostępem osób nieupoważnionych. ■

Lista najczęściej identyfikowanych zagrożeń wynikających z niezgodności podestu ruchomego przejezdnego z wymaganiami zawartymi w rozporządzeniu ministra gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy (Dz.U. nr 191, poz. 1596 ze zm.)

L.P.	Zagrożenie/sytuacje zagrażające	Paragraf rozp.
1	Nieoznaczone elementy sterownicze lub oznaczenia elementów sterowniczych w języku obcym	§ 9.1
2	Przyciski wystające ponad obudowę	§ 9.2
3	Dźwignie sterujące narażone na przypadkowe uruchomienie – zlokalizowane w miejscu, gdzie możliwe jest ich potrącenie, bez elementów ochronnych	§ 9.2
4	Połączenie z masą aparatów obwodu sterowego innych niż cewki styczników i elektrozaworów lub brak ich połączenia z masą	§ 11
5	Brak blokady jednoczesnego sterowania z dwóch stanowisk	§ 11
6	Układ sterowania pośredniego elektrycznego, w którym każdy ruch jest odłączany tylko jednym elektrozaworem, a wyłącznik awaryjny wyłącza tylko obwód sterowania elektrozaworami. W razie zacięcia się elektrozaworu wyłączenie jest niemożliwe	§ 11 § 14.1
7	Brak na platformie roboczej urządzenia do awaryjnego zatrzymania w podestach ruchomych sterowanych wyłącznie z dolnego stanowiska	§ 13.2 § 14.1 § 25.2.2
8	Wylot spalin skierowany w stronę operatora	§ 14.4
9	Układ poziomowania platformy roboczej lub teleskopowania wysięgnika realizowany pojedynczym łańcuchem lub liną – brak urządzenia zabezpieczającego przechylenie się platformy w przypadku pęknięcia liny lub łańcucha	§ 15.2, § 25.2.2